



Rozhodce a mediátor



Unie pro rozhodčí
a mediální řízení ČR

OBSAH

Úvod.....	1
Rozhodce.....	2
Mediátor.....	4
Etický kodex rozhodců sdružených u Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s.	6
Etický kodex mediátorů sdružených u Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s.	7
Jak se stát rozhodcem či mediátorem	8

“Spravedlnost je pevná a trvalá vůle přiznávat každému, co mu právem náleží.”

ULPIANUS DOMITIUS

ÚVOD

Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s. (dále i jen “Unie”) je právníčkou osobou poskytující organizační a administrativní podporu rozhodčích a mediačních řízení. Rozhodčí řízení jsou vykonávána tzv. rozhodci ad hoc, tj. jednou nebo více fyzickými osobami, určenými k projednání konkrétního případu.

Jak již samotný název napovídá, stěžejní oblastí působení Unie je poskytování a zprostředkování rozhodčích a mediačních služeb. Jedná se o činnosti velmi odborně specifické a náročné, vyžadující velkou míru odpovědnosti. Zejména u rozhodce, který s konečnou platností rozhoduje o právech a povinnostech stran sporu, je velmi důležitá jeho osobnost, schopnost samostatného myšlení a morální vyspělost. Jelikož však zákon o rozhodčím řízení na rozhodce neklade žádné specifické požadavky, byla Unie nucena přijmout vlastní regulativy pro výběr rozhodců. U mediátorů je situace složitější o to, že jejich činnost není žádným zákonem upravena a bylo tak nutno sestavit jejich potřebný profil a pravidla jejich výběru skutečně od nuly.

Tato brožurka dává stručný přehled o tom, co funkce rozhodce a mediátora obsahuje, a kdo ji může ve spolupráci s Unií vykonávat.

ROZHODCE

Rozhodčí řízení je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Na základě tohoto zákona si strany mohou dohodnout, že jejich spory nebudou řešeny obecnými soudy, tedy státní autoritou, ale třetím, nezávislým soukromoprávním subjektem, který si strany zvolily v rozhodčí smlouvě. Právě Unie je tím nezávislým subjektem a je možné ji považovat za rozhodčí (arbitrážní) centrum, jehož základní funkcí na poli rozhodčího řízení je zajištění výběru osoby rozhodce a poskytnutí potřebného zázemí takovému rozhodci k vedení sporu. Rozhodce je vybírán ze Seznamu rozhodců, který je veden Unii a Unie je tak zárukou, že pro vedení a rozhodnutí sporu bude vybrán rozhodce nepodjatý, odborně zdatný a pracovně nezanepřázdňený. Posledně jmenované je velmi důležité pro řádné a skutečně efektivní vyřízení sporu.

Unie tedy vybírá konkrétního rozhodce právě a pouze ze svého Seznamu rozhodců, přičemž samotný zápis na Seznam rozhodců je až tou poslední formalitou, které předchází delší období výběru, prověřování a proškolení konkrétního rozhodce. Samotný zákon o rozhodčím řízení totiž na rozhodce neklade žádná kritéria kromě zletilosti a způsobilosti k právním úkonům, protože jak je stanoveno v § 4 zákona:

(1) Rozhodcem může být občan České republiky, který je zletilý a způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.

(2) Cizinec může být rozhodcem, je-li podle práva svého státu způsobilý k právním úkonům; postačí však, je-li způsobilý k právním úkonům podle práva České republiky.

Z uvedené citace mimo jiné vyplývá, že rozhodcem může být pouze fyzická osoba. Proto Unie není rozhodcem ani rozhodčím soudem, ale arbitrážním centrem, sdružujícím jednotlivé rozhodce. Další omezení výkonu funkce rozhodce již nestanoví zákon o rozhodčím řízení, ale jednotlivé speciální zákony, které některé osoby z výkonu funkce rozhodce vylučují. Jako příklad lze uvést § 80 odst. 5 zákona o soudech a soudcích, který stanoví neslučitelnost výkonu funkce soudce s funkcí rozhodce. Dalším příkladem jsou státní zástupci, kteří též nemohou rozhodcovskou funkci vykonávat. Naproti tomu notáři rozhodci býti mohou.

Naopak výkladem zmíněného ustanovení můžeme dovodit, že u rozhodce není vyžadováno žádné vzdělání a dokonce ani bezúhonnost, která například na Slovensku je pro výkon funkce nezbytnou podmínkou. Proto si Unie sama stanovila další kritéria, která musí rozhodce, zapsaný v jejím Seznamu rozhodců, splňovat.

Základními a nezbytnými kritérii jsou bezúhonnost a vysokoškolské vzdělání. Tato nelze obejít a v těchto podmínkách nejsou možné žádné výjimky. Dalšími parametry pro výběr je kromě zmíněných odborná praxe, ať již v právních oblastech nebo jako u oborových specialistů, publikační činnost, působení v různých odborných a profesních orgánech a komorách, pedagogická činnost apod.

Všichni rozhodci dále prochází pravidelným vzděláváním se zaměřením na rozhodčí řízení a jeho vedení prostřednictvím Unie tak, aby byla zajištěna jak jejich odbornost, tak i kontinuita vedení všech sporů a jejich rozhodování. Stejně důležitým parametrem je dodržování Etického kodexu rozhodců, který musí každý rozhodce, zapsaný na Seznam rozhodců, podepsat a kterým se musí po celou dobu působnosti jako rozhodce při Unii řídit.

Na závěr je třeba zdůraznit, že rozhodce je vždy soukromoprávním subjektem a není při výkonu své činnosti nadán, na rozdíl od soudce žádnými veřejnoprávními pravomocemi. Jeho oprávnění rozhodnout je založeno pouze pro jeden konkrétní spor, a to stranami sporu v rozhodčí smlouvě. Proto i při rozhodování má, zejména při provádění důkazů, o něco menší možnosti zjistit objektivní pravdu než veřejnoprávní soudce. Nedisponuje totiž donucovacími prostředky jako jsou pořádkové pokuty či možnost předvedení, které má k dispozici soudce. Určitou kompenzací tohoto stavu je možnost vyžádat si u příslušného soudu součinnost formou dožádání. Totiž dle § 20 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, pokud některé procesní úkony nemůže rozhodce provést, provede je na jeho dožádání soud, který je povinen tomuto dožádání vyhovět. I díky tomuto ustanovení je tedy nutno brát rozhodčí řízení za naprosto legitimní způsob rozhodování sporů, který je roven řízení soudnímu.

MEDIÁTOR

Na rozdíl od rozhodčího řízení je mediace zvláštní způsob, jak řešit konflikt ve spolupráci s protistranou bez autoritativního rozhodnutí třetí strany - tedy mimosoudně. Mediace je proces, při němž jsou sporné strany nezávislou třetí osobou přivedeny k jednacímu stolu. Tato osoba pak působí jako konzultant či zprostředkovatel, který se snaží dosáhnout dílčích průniků zájmů znesvářených stran, a na jejich základě vytvořit a přednést celkový přijatelný rámec možné dohody.

Cílem je tedy neutrální posouzení situace, bez emocí, kdy obě strany mají prostor vyjádřit svůj postoj k věci a svoje představy řešení. Jednání je důvěrné, účastní se pouze strany sporu a mediátor, který je vázán mlčenlivostí. Výsledkem jednání by měla být dohoda, která není výhrou pro jednu ani druhou stranu, ale jedná se o stranami dosažený konsenzus. Smyslem tedy není nalezení objektivní pravdy a následně rozhodnutí třetím subjektem jako při rozhodčím řízení, ale přivedení stran k jednacímu stolu a smírné vyřešení sporu závaznou dohodou zúčastněných stran. Rolí mediátora je zejména asistovat stranám při nalézání cest při řešení jejich sporu a předkládání nových úhlů pohledu. Zároveň je to osoba, na jejichž bedrech leží shrnutí dosažených závěrů do podoby nové smlouvy či protokolu.

Mediátor je tedy neutrální osoba, která pomáhá oběma stranám najít dohodu. Nerozhoduje o tom, na čí straně je pravda, nerozhoduje o tom, jak bude konečná dohoda vypadat. O tom, jaká bude dohoda, rozhodují účastníci mediačního jednání. Úkolem mediátora je i zjistit, zda strany již mají s mediací nějaké zkušenosti a případně je o mediaci poučit a podat dostatečné informace. Hlavní slovo vždy mají strany sporu a mediátor má za úkol tyto strany vést ke konečné dohodě. Mediátor v žádném případě za strany záležitost nerozhoduje, ale navrhuje možná řešení, takže konečný výsledek je vždy dohodou obou stran sporu. Při mediaci vedené mediátory sdruženými u Unie, je vždy kýženým výsledkem dohoda stran - nejlépe písemná, která věrně zachycuje výsledek jejich jednání a řešení, na kterém se domluvili. Zároveň však obsahuje i pojistky, aby to, co si strany domluvily, platilo i v budoucnu, a pro případ porušení této dohody některou stranou bylo i vynutitelné. Nejpoužívanější pojistkou je tak rozhodčí smlouva, která umožňuje v případě neplnění závazku některou stranou, zahájit rozhodčí řízení jako vynutitelnou formu řešení sporu.

Jak již bylo zmíněno, v českém právním řádu není mediace nijak upravena, nejsou tedy stanoveny žádné podmínky pro výkon funkce mediátora. Naopak na Slovensku byl přijat zákon o mediácii, který stanovil, že mediátorem může být každá fyzická osoba, zapsaná v registru mediátorů, vedeném ministerstvem spravedlnosti. Do tohoto seznamu pak může být zapsána pouze osoba, která je plně způsobilá k právním úkonům, získala vysokoškolské vzdělání druhého stupně, je bezúhonná a má osvědčení o úspěšném absolvování odborné přípravy mediátora. Tuto přípravu může provádět pouze akreditovaná instituce. Strany sporu si tak mohou vybrat pouze mediátora, zapsaného v registru mediátorů, který působí buď samostatně nebo v mediačním centru. Slovenský zákon, i když je poměrně stručný, dále ještě zakotvuje další základní zásady mediačního řízení. Jedná se o odpovědnost za škodu, kterou mediátor způsobí účastníkům při výkonu svojí činnosti a dále povinnost mlčenlivosti pro mediátora a strany zúčastněné na mediaci.

Jelikož u nás není mediace nijak upravena, nezbylo, než se při činnosti Unie v oblasti mediace inspirovat v zahraničí, ať již na Slovensku nebo konciliačními pravidly UNCITRAL. Vzhledem k tomu, že mediace je náročný proces, který na rozdíl od rozhodčího řízení, obsahuje i podstatný psychologický prvek, jsou i mediátoři, sdružení u Unie podrobováni náročnému výběru a několikastupňovému proškolení. Základními podmínkami pro výkon funkce mediátora u Unie jsou tedy kromě základních jako je zletilost a způsobilost k právním úkonům, i bezúhonnost a vysokoškolské vzdělání. Jelikož mediátor spor stran nerozhoduje, má ještě slabší postavení než rozhodce. Proto je nezbytné, aby měl maximální důvěru obou stran a disponoval i určitým charismatem a přirozenou autoritou. Neméně důležitými vlastnostmi jsou i manažerské dovednosti a odborná praxe, které umožňují mediátorovi orientaci v často složitých problémech a hledání cest z nich. Proto je výběru mediátorů věnována stejná péče jako výběru rozhodců a rovněž i mediátoři, sdružení u Unie, mají svůj Etický kodex, jehož podpis a dodržování je nezbytnou podmínkou pro výkon jejich funkce.

ETICKÝ KODEX ROZHODCŮ SDRUŽENÝCH U UNIE PRO ROZHODČÍ A MEDIAČNÍ ŘÍZENÍ ČR, A.S.

Osobní působnost

§ 1

Etickým kodexem, který byl přijat Unií pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s. (dále jen "Unie"), jsou vázáni všichni rozhodci zapsaní v Seznamu rozhodců vedeném Unií (dále jen "Seznam rozhodců") při rozhodování sporů podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "Zákon o rozhodčím řízení").

Základní pravidla

§ 2

1. Rozhodce je povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti rozhodčího řízení, jakož i pečovat o dobré jméno Unie.
2. Projevy Rozhodce v souvislosti s výkonem rozhodcovské činnosti jsou věcné, střízlivé a nikoliv vědomě nepravdivé.
3. Rozhodce si je vědom toho, že veškeré informace, které získal jako Rozhodce zapsaný v Seznamu rozhodců, jsou důvěrné a nejsou-li tyto informace veřejně publikovány a prezentovány Unií, je povinen o nich zachovávat mlčenlivost.
4. Rozhodce je povinen zachovávat mlčenlivost o účastnících, předmětu i obsahu sporu, který rozhodoval, nebo o kterém získal informaci.

Vztah ke stranám sporu a jeho předmětu

§ 3

1. Rozhodce nesmí použít ve svůj vlastní prospěch nebo ve prospěch třetích osob informace, které získal v souvislosti s rozhodováním sporu v rozhodčím řízení.
2. Rozhodce je neúplatný.
3. Rozhodce je povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost vůči všem osobám zúčastněným na rozhodčím řízení (účastníci řízení a jejich zástupci, svědci, znalci, tlumočníci), jakož i vůči soudům, orgánům veřejné správy a jiným orgánům.
4. Rozhodce je povinen v rozhodčím řízení jednat poctivě, respektovat práva účastníků řízení a chovat se k nim i k ostatním osobám zúčastněným na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost.

Ustanovení společná a závěrečná

§ 4

1. Tento Etický kodex nabývá účinnosti dne 15. listopadu 2005.
2. Platné znění tohoto Etického kodexu je zveřejněno na internetové stránce www.urmr.cz.

ETICKÝ KODEX MEDIÁTORŮ SDRUŽENÝCH U UNIE PRO ROZHODČÍ A MEDIAČNÍ ŘÍZENÍ ČR, A.S.

Osobní působnost

§ 1

Etickým kodexem, který byl přijat Uníí pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s. (dále jen "Unie"), jsou vázáni všichni mediátoři působící v rámci mediací zajišťovaných Uníí.

Základní pravidla

§ 2

1. Mediátor je povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti mediačního řízení, jakož i pečovat o dobré jméno Unie.
2. Projevy Mediátora v souvislosti s výkonem jeho činnosti jsou věcné, střizlivé a nikoliv vědomě nepravdivé.
3. Mediátor si je vědom toho, že veškeré informace, které získal jako Mediátor pověřený Uníí, jsou důvěrné a nejsou-li tyto informace veřejně publikovány a prezentovány Uníí, je povinen o nich zachovávat mlčenlivost.
4. Mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o účastnících, předmětu i obsahu sporu, který projednával, nebo o kterém získal informaci.

Vztah ke stranám sporu a jeho předmětu

§ 3

1. Mediátor nesmí použít ve svůj vlastní prospěch nebo ve prospěch třetích osob informace, které získal v souvislosti s projednáním sporu v mediačním řízení.
2. Mediátor je neúplatný.
3. Mediátor je povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost vůči všem osobám zúčastněným na mediačním řízení.
4. Mediátor je povinen v mediačním řízení jednat poctivě, respektovat práva účastníků řízení a chovat se k nim i k ostatním osobám zúčastněným na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost.
5. Mediátor je povinen vést mediaci účelně a s maximální snahou nezatěžovat nadbytečně strany sporu.
6. Mediátor je povinen volit podle svého uvážení nejlepší postupy vedoucí k dosažení konsensu stran sporu, které se účastní mediace.
7. O průběhu mediace je mediátor povinen vést přiměřenou dokumentaci a o uskutečněných jednáních pořídít shrnující zápis. V tomto zápise musí být uveden zejména závěr mediace, tj. konečná dohoda stran nebo záznam o neúspěšné mediaci a důvodech neúspěchu.
8. Bude-li o to mediátor stranami požádán, zajistí na jejich náklad pořízení exekutorského nebo notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti takového zápisu, je-li výsledkem mediace závazek strany poskytnout určité plnění.

Ustanovení společná a závěrečná

§ 4

1. Tento Etický kodex nabývá účinnosti dne 19. dubna 2006.
2. Platné znění tohoto Etického kodexu je zveřejněno na internetové stránce www.urmr.cz.

JAK SE STÁT ROZHODCEM ČI MEDIÁTOREM

Jak již bylo řečeno, rozhodce či mediátor může být v podstatě každý, zákonem nejsou na rozhodce kladeny žádné speciální nároky a mediátoři nemají doposud vůbec žádnou právní úpravu. Seznam rozhodců ani Seznam mediátorů Unie není, a pravděpodobně nikdy nebude, uzavřen a vždy budeme rádi spolupracovat se schopnými a fundovanými lidmi.

Pokud Vás tedy výklad zaujal a splňujete následující požadavky:

- **způsobilost k právním úkonům,**
- **VŠ vzdělání,**
- **bezúhonnost,**
- **minimální věk 30 let,**
- **odborná praxe minimálně 5 let,**
- **smysl pro spravedlnost,**
- **odpovědnost,**
- **rozhodnost,**

můžete zaslat svoje Curriculum Vitae buď na poštovní adresu Kanceláře Unie, Cejl 91, 602 00 Brno nebo na e-mailovou adresu spravce.seznamu@urmr.cz. Rádi přivítáme rozhodce i mediátory s pedagogickou a publikační činností, kteří nemusejí mít nutně právnické vzdělání, ale základní orientace v českém právu je podstatnou výhodou.

V případě, že by někoho neuspokojovala pouze činnost rozhodce, je tu navíc i speciální partnerský program, o kterém pojednává další z našich příruček.

KONTAKTY

Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s.

sídlo: Mlýnská 13, 60200 Brno

office: Cejl 91, 60200 Brno

e-mail: unie@urmr.cz

tel. recepce: +420 545 242 595

GSM brána: +420 739 573 440

fax: +420 545 210 245

Regionální poradenská centra (RPC) Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR

AKONTTAX, s.r.o.

Rakovník, Hředle 247

tel.: +420 313 512 626

BEVE, spol. s r.o.

Vyškov, Havlíčkova 7

tel.: +420 517 347 332

EPIS spol. s r.o.

Hradec Králové, Karla IV. 502

tel.: +420 495 523 514

FINVEST PŘÍBRAM s. r. o.

Příbram, nám. T. G. Masaryka 1

tel.: +420 318 628 777

HELP STUDIO spol. s r.o.

Hodonín, Smetanova 38

tel.: +420 518 342 520

IPI v.o.s.

Žďár nad Sázavou, Strojírenská 2244/34

tel.: +420 566 651 011

KAZUIST, spol. s r.o.

Třinec, Družstevní 294

tel.: +420 558 335 479

Market-place s.r.o.

Šumperk-Vikýřovice, Petrovská 594

tel.: +420 774 939 400

Profit, spol. s r.o.

Znojmo, Zelenářská 28/19

tel.: +420 515 266 851

PROFITREAL, a.s.

Náchod, Holubova 978

tel.: +420 491 420 046

REGIOINFO, spol. s r.o.

Liberec, Jablonecká 8/31

tel.: +420 482 710 625

REGIONCONSULT s.r.o.

Chomutov, Nerudova 19

tel.: +420 474 651 937

RPIC-EKONOMSERVIS Přerov s.r.o.

Přerov, Blahoslavova 72/4

tel.: +420 581 204 397

RPIC Pce s.r.o.

Pardubice, Nová 306

tel.: +420 466 415 688

RPIC-ViP s.r.o.

Karviná-Hranice, Rudé Armády 486

tel.: +420 596 616 795

SIGMIN, a.s.

Kolín, Karlovo nám. 76

tel.: +420 321 715 036

Společnost pro komerční rozhodčí řízení ČR

Praha, Jeremiášova 947

tel.: +420 251 613 268

Tempo-českomoravská auditorská s.r.o.

Humpolec, Poděbradova 476

tel.: +420 565 533 506

Informační centra (IC) Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR (členové NARP)

APIS Nymburk, spol. s r.o.

Nymburk, Topolová 4008

tel.: +420 325 623 029

CERT Kladno, s.r.o.

Kladno, Huťská 275/3

tel.: +420 312 645 007

GOODWILL PARTNER, s.r.o.

Frydek-Místek, Prokopa Holého 400

tel.: +420 558 629 195

Hospodářská komora Jihlava

Jihlava, Benešova 13

tel.: +420 567 309 320

IRP-RPIC Jeseník, s.r.o.

Jeseník, Masarykovo nám. 14/159

tel.: +420 584 409 211

Institut Rozvoje Podnikání, s.r.o.

Ostrava, Michálkoviccká 1859/226

tel.: +420 596 229 001

Institut průmyslového managementu, s r.o.

Plzeň, Univerzitní 22

tel.: +420 377 638 423

Jihočeská hospodářská komora

České Budějovice, Husova 9

tel.: +420 387 318 433

JVM - RPIC, spol. s r.o.

Zlín, Štefánikova 167

tel.: +420 577 210 729

KREDIT, v.o.s., ekonomické služby

Valašské Meziříčí, Sokolská 1268

tel.: +420 571 757 071

LEGRU PLUS s.r.o.

Český Krumlov, Rooseveltova 37

tel.: +420 380 713 730

Okresní hospodářská komora Břeclav

Břeclav, nám. T. G. Masaryka 10

tel.: +420 519 326 116

Okresní hospodářská komora Děčín

Děčín, Pohraniční 1288/1

tel.: +420 412 511 925

Okresní hospodářská komora Klatovy

Klatovy, náměstí Míru 154/I

tel.: +420 376 313 251

Okresní hospodářská komora v Ústí nad Labem

Ústí nad Labem, Velká hradební 8

tel.: +420 475 241 360

Regionální hospodářská komora Brno

Brno, Výstaviště 1

tel.: +420 532 194 911

Regionální hospodářská komora Poohří

Sokolov, U Divadla 339

tel.: +420 352 638 484

Regionální poradenské centrum Poohří

Karlovy Vary, V Aleji 264/2

tel.: +420 352 237 673

RIS – rady, informace, služby, s.r.o.

Sokolov, U divadla 341

tel.: +420 352 638 420

RPIC Teplice s.r.o.

Teplice, Krupská 12

tel.: +420 417 531 482

...vidoucí spravedlnost

Lidé přestávají věřit ve spravedlnost. Jejich důvěrou otřásá především její nestálost a dlouhá cesta k ní. Nemožnost domoci se práva v reálném čase je pro člověka stresující a nepříjemná. Podnikatelské subjekty se již v minulosti snažily najít alternativu k soudnímu systému. Postupně vznikla řada způsobů řešení sporů mimo rámec soudní moci. Mezi nimi i závazný a vykonatelný způsob rozhodování, který je znám v různých historických epochách, právních i společenských systémech: **rozhodčí řízení – arbitráž.**

Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s. přichází s nabídkou své činnosti v době, kdy v naší společnosti významným způsobem zaostává efektivní vymahatelnost práva. Na rozdíl od soudu je Unie komerčním subjektem, kterému záleží na transparentnosti a legálnosti. Zároveň vždy usiluje o rychlost, odbornost a předvídatelnost rozhodování. Rozhodčí řízení vedené prostřednictvím rozhodců Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR zaručuje stejnou nezávislost jako soud. Filozofie společnosti je zhmotněna v mottu: **Dostupná spravedlnost.**



Unie pro rozhodčí
a mediační řízení ČR

Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s.

office: Cejl 91, Brno 60200 Česká republika

Recepce tel.: +420 545 242 592

GSM brána: +420 739 573 440

Fax: +420 545 210 245

E-mail: unie@urmr.cz

Web: www.urmr.cz